O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI
SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI

Ro‘yxatga olindi:
№ _____
2023 yil “__” _____

“TASDIQLAYMAN”
SamDU rektori:
_____ R.I.Xalmuradov
2023 yil “__” _____

UMUMIY PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYA FAN DASTURI

Bilim sohasi:	700000 - Muhandislik ishlov berish va qurulish
Ta’lim sohasi:	710000 - Muhandislik ishi
Ta’lim yo‘nalishi:	60610100 -Kompyuter ilmlari va dasturlash texnologiyalari 60540200 - Amaliy matematika 60530900 - Fizika 60710400 - Ekologiya va atrof-muhit muhofazasi (TSB)
Bilim sohasi:	100000 – Gumanitar
Ta’lim sohasi:	300000 – Ijtimoiy fanlar
Ta’lim yo‘nalishi:	60920100 - Ijtimoiy ish (FTSB) 60310900 - Psixologiya (FTB) 60220300 - Tarix (M YB) 60230100 - Filologiya va tillarni o`qitish - tojik tili 60230100 - Filologiya va tillarni o`qitish - rus tili 60230100 - Filologiya va tillarni o`qitish - o`zbk tili 60230100 - Filologiya va tillarni o`qitish - ingliz tili
Bilim sohasi:	100000 – Gumanitar
Ta’lim sohasi:	500000 – Tabiiy fanlar, matematika va statistika
Ta’lim yo‘nalishi:	60540100 - Matematika
Bilim sohasi:	500000 – Tabiiy fanlar, matematika va statistika.
Ta’lim sohasi:	530000 – Fizikaga oid fanlar.
Ta’lim yo‘nalishi:	60530400 - Geografiya 60530400 - Geografiya bakalavriat ta’lim yo‘nalishi 60531000 - Mexanika va matematik modellashtirish
Bilim sohasi:	500000 – Tabiiy fanlar, matematika va statistika.
Ta’lim sohasi:	510000 – Biologiya va turdosh fanlar
Ta’lim yo‘nalishi:	60510100 - Biologiya (TB)

Fan/modul kodi UPP1504/UPP1604	O‘quv yili 2025-2026	Semestr 5/6	ECTS – Kreditlar 8
Fan/modul turi Majburiy	Ta’lim tili O‘zbek		Haftadagi dars soatlari 4

1.	Fan nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Umumiy yuklama hajmi (soat)
	Umumiy pedagogika va psixologiya	100	140	240

2.

I. Fanning mazmuni

O`zbekiston Respublikasining “Ta’lim to’g’risida”gi Qonuni. Pedagogika fani, uning predmeti, metodologiyasi, ilmiy-tadqiqot obyekti, metodlari. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risda”gi Qonuni. O‘zbekiston Respublikasining ta’lim sohasidagi davlat siyosati mazmuni asosiy tamoyillari. Ta’lim tizimi va turlari. Pedagogika fani va uning asosiy kategoriyalari. Pedagogika fanining paydo bo’lishi va rivojlanishi. Pedagogik fanlar tizimi. Pedagogikaning boshqa fanlar bilan aloqasi. Ilmiy pedagogik tadqiqotlarni tashkil etish va o’tkazish. Shaxsning rivojlanishi, tarbiyasi va ijtimoiylashuvi. “Individ” va “shaxs” tushunchasi. Shaxs rivojlansihining ijtimoiylashuv bilan aloqadorligi. Shaxs rivojlanishiga ta’sir etuvchi omillar. Shaxs rivojlanishining yosh va psixologik xususiyatlari.

“Umumiy pedagogika” fani bo‘yicha tuzilgan dastur talabalarning pedagogika sohasi bo‘yicha mutaxassis sifatida shakllanishi uchun zarur bo‘lgan tasavvurlar, bilimlar va ko‘nikmalarga mo‘ljallab tuzilgan. Talabalarning kasbiy tayyorgarligining asosiy olam, jamiyat va insonning o‘rganishi uchun pedagogika bilimlarga zaruratning mavjudligi; ularning dunyoqarashini bo‘yitish va rivojlantirishda psixologik qonuniyatlarni o‘rganishga ehtiyojning mavjudligi; inson psixologiyasining umumiy psixologik qonuniyatlarini, shaxs va voqyelik, shaxs va jamiyat, shaxs va predmetlar olami orasidagi munosabat, voqelikni anglashi, olamning pedagogika tahlili, pedagogika hodisalarning kechishi, pedagogikaning tarixiy va nazariy rolini jamiyatda olib borilayotgan ishlar orqali amalga oshirishga qaratilanligi bilan tavsiflanadi.

Umumiy pedagogika fani pedagogika yo‘nalishlarida asosiy vazifalaridan birini egallaydi. U boshqa fanlarni o‘qitishda asos sifatida xizmat qilishi mumkin. Bu fanning asosiy vazifasi talabalarda umum psixologik bilimlarni shakllantirish.

Fanning predmeti va mazmuni: talabalarda umumiy pedagogika asosiy tushunchalari va kategoriyalari, pedagogika jarayonlar, holalar va xususiyattlarni tashkil etuvchi tamoyillari, ularning mexanizmlari va qonuniyatlarining nazariy va amaliy tomonlarini o‘rganadi.

Fanni o‘qitishning maqsadi va vazifalari

Fanning o‘qitishdan maqsadi: talabalarda umumiy pedagogika bilimlarni shakllantirish, vokelik va jamiyatdagi voqyea-hodisalarning, shaxsning o‘zida kechadigan jarayonlar va pedagogika bilimlarni shakllantirish, ularni jamiyat hayotida umumiy pedagogika hodisalar, holatlar va jarayonlarning mohiyatini tahlil etishga, shaxsning kamoloti va unga ta’sir ko‘rsatuvchi omillar, uning individual pedagogika xususiyatlari, emosional va irodaviy sifatlarini tahlil etishga o‘rgatishdan iborat.

Fanning vazifalari:

Umumiy pedagogika fanini o‘qitish vazifalari quyidagilarni hal etishga qaratilgan:

-inson ruhiyatini pedagogika tahlil etish;

-umumiy pedagogika fanining jamiyat va shaxs kamolotidagi o‘rnini talabalarga tushuntirish;

-voqyea va hodisalarni pedagogika nuktai nazardan tahlil va tadqiq etish malakasini hosil etish;

-inson pedagogikasini umumiy ilmiy asoslarini o‘rgatishni;

-jamiyat va shaxs orasidagi munosabatning pedagogika qonuniyatlari asosida rivojlantirishni;

I. Fanning mazmuni

“Umumiy psixologiya” fani bo‘yicha tuzilgan dastur talabalarning psixologiya sohasi bo‘yicha mutaxassis sifatida shakllanishi uchun zarur bo‘lgan tasavvurlar, bilimlar va ko‘nikmalarga mo‘ljallab tuzilgan. Talabalarning kasbiy tayyorgarligining asosiy olam, jamiyat va insonning o‘rganishi uchun psixologik bilimlarga zaruratning mavjudligi; ularning dunyoqarashini bo‘yitish va rivojlantirishda psixologik qonuniyatlarni o‘rganishga ehtiyojning mavjudligi; inson psixologiyasining umumiy psixologik qonuniyatlarini, shaxs va voqyelik, shaxs va jamiyat, shaxs va predmetlar olami orasidagi munosabat, voqelikni anglashi, olamning psixologik tahlili, psixologik hodisalarning kechishi, psixologiyaning tarixiy va nazariy rolini jamiyatda olib borilayotgan ishlar orqali amalga oshirishga qaratilanligi bilan tavsiflanadi.

Umumiy psixologiya fani psixologiya yo‘nalishlarida asosiy vazifalaridan birini egallaydi. U boshqa fanlarni o‘qitishda asos sifatida xizmat qilishi mumkin. Bu fanning asosiy vazifasi talabalarda umum psixologik bilimlarni shakllantirish. Bu fanning o‘quv dasturi besh bo‘limdan iborat: “Psixologiyaga evolyusion kirish”, “Shaxs va uning ichki regulyasiya”, “Sezgi va idrok psixologiyasi”, “Diqqat xotira, xayol psixologiyasi”, “Tafakkur va nutq psixologiyasi”, “Psixologiya tarixi” ga doir ma’lumotlarni o‘zida mujassamlashtiradi.

Fanning predmeti va mazmuni: talabalarda umumiy psixologiya asosiy tushunchalari va kategoriyalari, psixologik jarayonlar, holalar va xususiyattlarni tashkil etuvchi tamoyillari, ularning mexanizmlari va qonuniyatlarining nazariy va amaliy tomonlarini o‘rganadi.

Fanni o‘qitishning maqsadi va vazifalari

Fanning o‘qitishdan maqsadi: talabalarda umumiy psixologik bilimlarni shakllantirish, vokelik va jamiyatdagi voqyea-hodisalarning, shaxsning o‘zida kechadigan jarayonlar va psixologik bilimlarni shakllantirish, ularni jamiyat hayotida umumiy psixologik hodisalar, holatlar va jarayonlarning mohiyatini tahlil etishga, shaxsning kamoloti va unga ta’sir ko‘rsatuvchi omillar, uning individual psixologik xususiyatlari, emosional va irodaviy sifatlarini tahlil etishga o‘rgatishdan iborat.

Fanning vazifalari:

Umumiy psixologiya fanini o‘qitish vazifalari quyidagilarni hal etishga qaratilgan:

-inson ruhiyatini psixologik tahlil etish;

-umumiy psixologiya fanining jamiyat va shaxs kamolotidagi o‘rnini talabalarga tushuntirish;

-voqyea va hodisalarni psixologik nuktai nazardan tahlil va tadqiq etish malakasini hosil etish;

-inson psixologiyasini umumiy ilmiy asoslarini o‘rgatishni;

-jamiyat va shaxs orasidagi munosabatning psixologik qonuniyatlari asosida rivojlantirishni;

-umumiy psixologiya fani bo‘limlari bo‘yicha (psixikaning evolyusion taraqqiyoti, shaxs psixologiyasi, ichki regulyasiya, sezgi va idrok, diqqat va xotira, tafakkur va nutq) psixologik bilimlarni tahlil etish, ularning qonuniyatlarini mashg‘ulot jarayonida talqil qilish.

II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

5-semestr

Mashg‘ulotlar shakli: ma’ruza (M)

O`zbekiston Respublikasining “Ta’lim to’g’risida”gi Qonuni. Pedagogika fani, uning predmeti, metodologiyasi, ilmiy-tadqiqot obyekti, metodlari. O‘zbekiston

Respublikasining "Ta'lim to'g'risda"gi Qonuni. O'zbekiston Respublikasining ta'lim sohasidagi davlat siyosati mazmuni asosiy tamoyillari. Ta'lim tizimi va turlari. Pedagogika fani va uning asosiy kategoriyalari. Pedagogika fanining paydo bo'lishi va rivojlanishi. Pedagogik fanlar tizimi. Pedagogikaning boshqa fanlar bilan aloqasi. Ilmiy pedagogik tadqiqotlarni tashkil etish va o'tkazish. Shaxsning rivojlanishi, tarbiyasi va ijtimoiylashuvi. "Individ" va "shaxs" tushunchasi. Shaxs rivojlansihining ijtimoiylashuv bilan aloqadorligi. Shaxs rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar. Shaxs rivojlanishining yosh va psixologik xususiyatlari.

Didaktikaning maqsad va vazifalari. Rivojlanishning asosiy qonuniyatlari. Ta'lim mazmuni. Ta'lim nazariyasi (didaktika)-pedagogika fanining tarkibiy qismi sifatida. Didaktikaning maqsad va vazifalari. Ta'lim jarayonining mohiyati. O'qitish va o'rganish jarayonlari tavsifi, o'quv jarayonida ularning o'zaro bog'liqligi. Ta'lim tamoyillari va qonuniyatlari.

Ta'lim metodlari va vositalari. Ta'limni tashkil etish shakllari. Ta'lim olganlikni tashxis etish. Ilmiy-texnik jarayon va ta'lim mazmuni. Hozirgi vaqtda ta'lim mazmunini belgilashga doir asosiy g'oyalar. Ta'lim mazmunini belgilab beruvchi me'yoriy hujjatlar. Davlat ta'lim standarti. "Ta'lim metodlari" va "usullari" tushunchalari. Zamonaviy didaktikada ta'lim metodlari tasnifiga turlicha yondashuvlar. Ta'lim metodlarining mohiyati. Ta'lim metodlarini tanlab olish shartlari. Ta'lim vositalari va ularning funksiyalari.. Ta'limni tashkil etish shakllari tushunchasi va ta'lim turlari. Darsning turlari va tuzulishi. Nostandart darslar. Ta'limni tashkil etishning yordamchi shakllari. O'qituvchining darsga tayyorlanishi. Ta'lim olganlikni tashhis etishning mohiyati. O'quv jarayonida nazorat va hisobga olish funksiyalari. Ta'lim olganlikni tashhis etish tamoyillari. O'quv faoliyati natijalarini hisobga olish turlari , shakllari va metodlari.

Tarbiya nazariyasi. Tarbiyaning umumiy metodlari. "Tarbiya" tushunchasi, tarbiyaning maqsadi va umumiy vazifalari. Tarbiya jarayonining o'ziga xos xususiyatlari. Tarbiya qonuniyatlari va tamoyillari. Tarbiya vositalari. Jamoa tushunchasi. O'quvchilar jamoasini shakllasntirishning mohiyati va tashkiliy saoslari. O'quvchilar jamoasining rivojlanish darajasi va bosqichlari.O'quvchilar jamoasi rivojining asosiy shart-sharoitlari.

Tarbiyaning umumiy metodlari. Tarbiya turlari (aqliy,ma'naviy-axloqiy, iqtisodiy, mehnat, jismoniy, huquqiy, ekologik, estetik, jismoniy,fuqarolik). Tarbiya metodlari haqida tushuncha. Tarbiya metodlari tasnifi. Ijtimoiy ongni shakllantirish metodlari. Faoliyatni tashkil etish va ijtimoiy xulq-atvor me'yorlarini shakllantirish. Pedagogik rag'batlantirish va xulq-atvorni tuzatish metodlari.

Tarbiya turlarining umumiy tavsifi (aqliy,ma'naviy-axloqiy, iqtisodiy, mehnat, jismoniy, huquqiy, ekologik, estetik, jismoniy,fuqarolik). "Ilmiy dunyoqarash" tushunchasining mohiyati. Aqliy tarbiyaning mohiyati, maqsadi, vazifalari va mazmuni. Aqliy tarbiyani samarali tashkil etish shakllari, metod va vositalari. O'quvchilarning aqliy tarbiyalanganlik darajasini baholash.

"Axloq" tushunchasining mohiyati. Axloq-ijtimoiy ong, ta'sir ko'rsatish, tarbiyalash shakli sifatida. Sharq mutafakkirlarining shaxs ma'naviy sifatlari to'g'risidagi g'oyalari.

Ma'naviy-axloqiy tarbiyaning maqsadi, vazifalari, mazmuni, shakllari va vositalari.

Ta'lim menejmenti. Korreksion(maxsus)pedagogika. Ta'lim muassasasi menejmenti haqida tushuncha. Ta'lim muassasasini boshqarish. Ta'lim muassasasi Ustavi-rahbarlik va boshqaruv tizimini aniqlovchi hujjat. Ta'lim muasasasining ichki boshqaruvi. Ta'lim muasasasida metodik ishlarni tashkil etish.Korreksion (maxsus) pedagogika pedagogika fanlarining tarmog'i sifatida. Korreksion (maxsus) pedagogikaning asosiy vazifalari, tamoyillari va metodlari. Inklyuziv ta'lim. Anomal bolalar va ularning umumiy tavsifi. Aqliy rivojlanishi, eshitish, ko'rish, nutqida nuqsoni bor bolalar. O'zbekiston Respublikasida anomal bolalarning ijtimoiy holati.

Pedagogik qobiliyatning psixologik-pedagogik tasnifi. Pedagogik texnika o'qituvchi faoliyatining ko'zgusi sifatida. Pedagogik mahoratning tarkibiy qismlari va ularning mohiyati. O'qituvchi faoliyatining asosiy yo'nalishlari. Pedagogik qobiliyat. O'qituvchi faoliyatida pedagogik va kommunikativ qobiliyat. Pedagogik muloqot. Muloqot-pedagogik hamkorlik vositasi sifatida. Muloqotning mohiyati va tuzilishi. Muloqot vositalari va turlariZamonaviy o'qituvchi shaxsiga qo'yiladigan talablar. Pedagogik mahoratning mohiyati va tuzilishi. Pedagogik faoliyatdagi ijodiyot va innovatsiya. Pedagogik texnikani shakllantirish metodikasi. Pedagogik texnika va o'qituvchi mahoratini takomillashtirish yo'llari. Pedagogik texnikaning tarkibiy qismlari. O'qituvchining o'z ruhiy holatini boshqara olish texnikasi.. O'qituvchining tashqi qiyofasi va unga qo'yiladigan talablar.

Sharq Uyg'onish davri(IX-XII asrlar)da ta'lim-tarbiya va pedagogik fikrlar rivoji. (Ibn Sino, Abu Nasr Farobiy, Abu Rayxon Beruniy, Kaykovus, Al-Xorazmiy, Mahmud Qoshq'ariy).

Amaliy (yoki seminar yoki laboratoriya) mashg'ulotlar bo'yicha

II. ko'rsatma va tavsiyalar.

Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

Seminar mashg'ulotlarini tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg'ulotlari mavzu bo'yicha reja va tavsiya qilingan adabiyotlar asosida o'tkaziladi. Talaba mustaqil tayyorgarlik ko'rib, to'plagan bilimlarini dars vaqtida himoya qiladi.

1. O'zbekiston Respublikasida ta'lim oluvchilar va ta'lim beruvchilarning huquq va majburiyatlarini o'rganish, tahlil qilish. Pedagogika fanining ilmiy tadqiqot metodlarini geografiya sohasi nuqtai nazaridan tahlil qilish.
2. Didaktikaning dolzarb muammolarini o'rganish. Shaxs tarbiyasiga ta'sir etuvchi omillarni o'rganish. Rivojlanishning yosh va o'ziga xos xususiyatlarini tahlil qilish.
3. Ta'lim mazmunini belgilab beruvchi me'yoriy hujjatlar bilan ishlash.O'qitish metodlariga qo'yiladigan pedagogik talablar.
4. Tarbiya jarayonining xususiyatlarini aniqlash. Ijtimoiy tarbiyaning asosiy vazifalarini o'rganish.
5. Tarbiya prinsplarini tahlil qilish. Sharq mutafakkirlarining yosh avlod tarbiyasiga oid qarashlarini o'rganish.
6. Ta'lim muassasasini boshqarish qoidalari, ta'lim muassasasi Nizomini o'rganish. Maktab rahbariyati oldiga qo'yilayotgan talablar mohiyatini aniqlash.
7. Korreksion pedagogikaning dolzarb masalalari. Yordamga muhtoj bolalar bilan ishlash metodikasi.
8. O'qituvchi shaxsiga qo'yilayotgan talablar.
9. Pedagogik qobiliyat turlarini o'rganish.

"Umumiy pedagogika fanidan" Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. O'zbekiston Respublikasida ta'lim oluvchilar va ta'lim beruvchilarning huquq va majburiyatlarini o'rganish, tahlil qilish. Pedagogika fanining ilmiy tadqiqot metodlarini geografiya sohasi nuqtai nazaridan tahlil qilish.
2. Didaktikaning dolzarb muammolarini o'rganish. Shaxs tarbiyasiga ta'sir etuvchi

omillarni o'rganish. Rivojlanishning yosh va o'ziga xos xususiyatlarini tahlil qilish.
3. Ta'lim mazmunini belgilab beruvchi me'yoriy hujjatlar bilan ishlash.O'qitish metodlariga qo'yiladigan pedagogik talablar.
4. Tarbiya jarayonining xususiyatlarini aniqlash. Ijtimoiy tarbiyaning asosiy vazifalarini o'rganish.
5. Tarbiya prinsplarini tahlil qilish. Sharq mutafakkirlarining yosh avlod tarbiyasiga oid qarashlarini o'rganish.
6. Ta'lim muassasasini boshqarish qoidalari, ta'lim muassasasi Nizomini o'rganish. Maktab rahbariyati oldiga qo'yilayotgan talablar mohiyatini aniqlash.
7. Korreksion pedagogikaning dolzarb masalalari. Yordamga muhtoj bolalar bilan ishlash metodikasi.
8. O'qituvchi shaxsiga qo'yilayotgan talablar.
9. Pedagogik qobiliyat turlarini o'rganish.

Izoh: Mustaqil ish mavzulari fan bo'limlari bo'yicha ishchi dasturi mashg'ulotlari uchun ajratilgan soatlar hajmiga mos holda foydalanish tavsiya etiladi

6-semestr

"UMUMIY PSIXOLOGIYA FANIGA KIRISh" BO'LIMI

1. Psixolgiya fanining dolzarb vazifalari, predmeti va metodlari

Psixologiya tabiiy va ijtimoiy ilmiy fan sifatida. Psixologik bilimlarning o'ziga xos tomonlari. Umumiy psixologiya samara beruvchi, harakatga keltiruvchi va hayvon hamda odam ob'yekti faoliyatidagi psixik aks ettirishning tuzilishi va hulq-atvori haqidagi fan sifatida. Psixika tirik mavjudotning ob'yektiv borliqni aks ettirish shakllaridan biri ekanligi to'g'risida umumiy tushuncha. Psixik aks ettirish - ob'yektiv olamning sub'yektiv obrazi ekanligi. Psixikaning aks ettirish va boshqaruvchanlik vazifalari. Miya va psixika. Psixika va ong. Ong va ongsizlik (anglanmagan, ong darajasiga borib yetmagan harakatlar) holatlari. Psixologiya fanining predmeti haqidagi tasavvurlar taraqqiyotining asosiy bosqichlari.

Hozirgi zamon psixologiyasi fanining tamoyillari, determinizm tamoyili, ong va faoliyat birligi tamoyili, ongni faoliyatda rivojlanish tamoyili, hozirgi zamon psixologiyasining tuzilishi, aniq faoliyatni o'rganuvchi psixologiya sohalari, rivojlanishning yosh xususiyatlarini o'rganuvchi psixologiya sohalari, shaxs va jamiyatga bo'lgan munosabatlarni o'rganuvchi psixologiya sohalari, mehnat psixologiyasi, pedagogik psixologiya, tibbiyot psixologiyasi, yuridik psixologiya, yosh psixologiyasi, maxsus psixologiya yoki anomal taraqqiyotni o'rganuvchi psixologiya sohalari, hozirgi zamon psixologiyasining tadqiqot metodlari, kuzatish metodi, eksperiment metodi, suhbat va so'rovnoma metodi, faoliyat mahsulini o'rganish metodi, test metodi, sotsiometriya metodi, biografiya metodi, psixologiyaning fanlar tizimida tutgan o'rni o'rganiladi.

2. Shaxs va faoliyat

Shaxs haqida tushuncha. Shaxsni o'rganishga turlicha yondashuvlar. Z.Freyd maktabi. Z.Freyd g'oyalarida shaxs strukturasi. Shaxs psixologiyasi, ko'p qirraligi. Individ, shaxs, individuallik. Shaxsning turli fanlar nuktai nazaridan o'rganilishi. Shaxs muammosi va fanning metodologik darajalari. S.Xollning bolani taraqqiyot konstepstiyasi: rekapitulyastiya qonuni, shaxs kamolotida fazalari.

Faoliyat tuzilishi psixologik xususiyatlarini tadqiq etish. Faoliyat predmetliligi. Ichki va tashqi faoliyat. Orientirlangan va bajaruvchi faoliyat, individual va hamkor, ijodiy va ijodsiz faoliyat. Shaxs rivojlanishi jarayonida faoliyat, hal qiluvchi tushuncha ekanligi. Motivastion ehtiyoj va intellektual bilish sohalar orasidagi qarama-qarshiliklar. Ichki va tashqi motivastiyalarning umumiy tavsifi. Ichki motivastiyaning tarkib topishida bolalikning ahamiyati. Motivning rivojlanish bosqichlari.

3. Nutq va muomala

Til va nutq faoliyati. Nutqiy muloqot. Ong va til munosabatlari. Lingvistik nisbiylik farazi, uning empirik tasdiqi. Nutqning turlari va funkstiyalari. Nutqiy bayon etishning vujudga kelishi va tushunishi muammolari. Ichki nutqning psixofiziologik tadqiq etish (A.N.Sokolov). Nutqning paydo bo'lishi va tushunishini chuqur (semantik) va atroflicha (grammatik) strukturalari.

Bilish jarayonlari psixologiyasi

4. Sezgi va idrok.

Sezgilar haqida umumiy tushuncha, sezgilarning nerv-fiziologik asoslari, sezgilarning tasnifi, sezgilarning turlari, ekstroretseptiv sezgilar, introretseptiv sezgilar, proprioretseptiv sezgilar, analizator va uning tuzilishi, sezgi sohasidagi qonuniyatlar.

Idrok. Idrok haqida tushuncha, idrokning nerv-fiziologik asoslari, idrokning murakkabligi, idrokda kuzatish va kuzatuvchanlik, idrokning xossalari, idrokda ob'yekt va fon, appertseptsiya, idrokning konstantligi, idrokda illyuziya va gallyutsinatsiya, vaqt, harakat va fazoni idrok qilish.

5. Diqqat va xotira .

Diqqatning boshqa psixik hodisa va jarayonlar bilan taqqoslash. Persteptiv, intellektual va ijro etuvchi diqqat. Diqqatning psixik o'rni haqidagi bahslar va uning tabiati. Diqqatning mustaqil faoliyat ekanligi yoki bu boshqa psixik faoliyat uchun ham xosligi. Diqqatning hajmi. Diqqat hajmining individual xususiyatlari. Diqqatning to'planishi. Diqqatning barqarorligi. Diqqatning tebranishi. Diqqatning ko'chishi va taqsimlanishi. Material xarakteriga, faoliyat turlari ko'ra diqqatning barqarorligi. Diqqatni bo'linishini belgilovchi omillar. Ta'sirlarga chidamliligini baholash usullari. Diqqatning ko'chishi va taqsimlanishi. Har xil harakatlarga diqqatning taqsimlanish qobiliyatini belgilovchi omillar. Xotira haqida umumiy tushuncha. Xotira – o'tmish tajribalarni esga olib qolish, esga saqlash va unutishdan ibora jarayon sifatida. Xotira bilan bog'liq hodisalar. Fenomenal xotira. Xotira va o'rganish. Diqqat va xotira. Xotira va shaxs. Asab tizimida xotira izlarini saqlanishi. Qisqa va uzoq muddatli xotiraning fiziologik mexanizmlari. Xotirani ta'minlovchi miya tizimlari. Ixtiyorsiz, ixtiyoriy xotira. Obrazli xotira.

6. Xayol

Xayol haqida tushuncha, xayol jarayonlari, xayol turlari, tasavvur xayoli, ijodiy xayol, ixtiyorsiz va ixtiyoriy xayol, orzu, tush ko'rish va shirin xayol, xayol sifatlari, xayolning kengligi va torligi, xayolning chuqurligi va realligi, xayolning mazmundorligi va kuchi, fantaziya, hayolning rivojlanishi.

7. Tafakkur.

Tafakkur bilish jarayonlari tizimida. Tafakkur va ong. Tafakkur va muloqot. Tafakkur psixologiyasi sohasida ishlarning nazariy va amaliy ahamiyati. Tafakkur turlari: ko'rgazmali-obrazli, ko'rgazmali-harakat va so'z-mantiq tafakkurlari. Konkret va abstrakt tafakkur (Goldshteyn bo'yicha). Empirik va nazariy tafakkur (V.V.Davidov bo'yicha). Amaliy va nazariy tafakkurni qiyoslash (B.M.Teplov bo'yicha). Produktiv va reproduktiv tafakkur. Ijodiy va tanqidiy tafakkur.

8. Iroda va hissiyot.

Iroda tushunchasining rivojlanish tarixi. Irodani tadqiq etishdagi yondoshuvlar. Irodani aniqlash. Irodaviy jarayonlar bosqichlari. Irodani an'anaviy va zamonaviy talqini. Shaxsning irodaviy sifatlari. Ularning klassifikastiyasi. Irodaviy sifatlarning tuzilishi. Ixtiyoriy reakstiyalarning kelib chiqishi. Irodaviy xulq-atvorning ontogenetik

xususiyatlari. Shaxsning irodaviy sifatlarini rivojlanishi. Hissiyot nazariyalari. Hissiyotlar emostional munosabatlar sifatida va ularning buzilishi. Emostiya psixik holat va jarayonlar sifatida. Inson emostional holatlarining umumiy turlari. Kayfiyat, stress va salomatlik, nisbiy barqaror hissiyot va ularning klassifikastiyasi.

9. Shaxsning individual xususiyatlari: temperament, xarakter, qobiliyat.

Teperament .Temperament haqida tushuncha, temperamentni rivojlanishi tarixi, temperament tipi, oliy nerv faoliyati tipi va temperament, temperament xususiyatlari, temperament tiplari, faoliyatning indvidual uslubi va temperament, temperamentni tarbiyalash.

Xarakter. Xarakter haqida tushuncha, xarakterning nerv-fiziologik asoslari, xarakter tipologiyasi, xarakter aktsentuatsiyasi, xarakter tarkibi, xarakterning shakllanishi, xarakter tuzilishi va xususiyatlari, xarakter borasidagi ta'limotlar.

Qobiliyat. Qobiliyatlar haqida tushuncha, qobiliyatlarning sifati va miqdor tavsifi, qobiliyatlar tuzilishi, talantning paydo bo'lishi va tuzilishi, qobiliyat va talantlarning tabiiy shartlari, qobiliyat borasidagi nazariyalar, qobiliyatlarning tabiiy asoslari, qobiliyatlarning rivojlanishi, qobiliyat va irsiyat.

10-mavzu: Yosh va pedagogik psixologiyaning predmeti, vazifalari.Yosh davrlari psixologiyasi.

Yosh va pedagogik-psixologiya fanining vazifalari, predmeti, metodlari hamda yosh bosqichlari muammolari, shuningdek yosh davrlari xususiyatlari.

Psixik taraqqiyot nazariyalari. Psixik taraqqiyot va ta'lim. Yosh davrlarini tabaqalashtirish nazariyalari.

11.Yosh davrlarining psixologik xususiyatlari

Turli yosh davrlardagi anotomik-fiziologik tuzilishi.Shartli va shartsiz reflekslar. Yosh davrlarinig qonuniyatlari. Yosh davrlarda vujudga keladigan inqirozlarning psixologik sabablari. O'yin, o'qish va mexnat faoliyatlarining yosh davrlardagi o'rni. O'smirlar psixikasi tog'risida umumiy tushuncha. Mustaqil mantiqiy tafakkurni shakllantirish. O'quv faoliyatini boshqarish.

12-mavzu: Ta'lim va tarbiya psixologiyasi.

O'qitish bilim berish jarayoning asosiy qirralari. O'quvchilarda ilmiy tushunchalarining paydo bo'lishi va mantiqiy tafakkurni shakllantirish. Shaxsni shakllannishiga ta'sir etuvchi omillar. Tarbiya psixologiyasi. Tarbiyasi qiyin bolalar psixologiyasi.

13-mavzu: Bo'lg'usi o'qituvchi shaxsi va pedagogik qobiliyatlar.

Bo'lg'usi o'qituvchi shaxsi, pedagogning kasbiy sifatlari, pedagogik-psixologik xususiyatlari. O'qituvchi profesiogrammasi, qobiliyatlari va ularning diagnostikasi.

O'qituvchining hamkasblari, o'quvchilar jamoasi muloqat o'rnatish darajasi.

III. Amaliy (yoki seminar yoki laboratoriya) mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

Seminar mashg'ulotlarini tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg'ulotlari mavzu bo'yicha reja va tavsiya qilingan adabiyotlar asosida o'tkaziladi. Talaba mustaqil tayyorgarlik ko'rib, to'plagan bilimlarini dars vaqtida himoya qiladi.

"Umumiy psixologiyaga fanidan" seminar mashg'ulotlarini uyushtirish bo'yicha tavsiya qilinadigan taxminiy mavzular:

1.Psixolgiya fanining dolzarb vazifalari, predmeti va metodlari
2. Shaxs va faoliyat
3. Nutq va muomala
4.Sezgi va idrok
5. Diqqat va xotira
6. Xayol
7. Tafakkur.
8. Iroda va hissiyot
9. Shaxsning individual psixologik xususiyatlari
10. Yosh va pedagogik psixologiyaning predmeti, vazifalari.Yosh davrlari psixologiyasi
11. Yosh davrlarining psixologik xususiyatlari
12. Ta'lim va tarbiya psixologiyasi
13. Bo'lg'usi o'qituvchi shaxsi va pedagogik qobiliyatlar

"Umumiy psixologiyaga fanidan" kurs ishini tashkil etish bo'yicha ko'rsatmalar (kurs ishi o'quv rejada tavsiya etilmagan)

Kurs ishining maqsadi talabalarni mustaqil ishlash qobiliyatini rivojlantirish, olgan nazariy bilimlarni qo'llashda amaliy ko'nikmalar hosil qilishdir.

Kurs ishi mavzulari mustaqil ta'lim jarayoniga bog'liq holda tayyorlanib, ular talabalarning ilmiy-ijodiy salohiyatini oshirishga xizmat qilishi zarur.

"Umumiy psixologiyaga fanidan" kurs ishining taxminiy mavzulari:

1.Psixolgiya fanining dolzarb vazifalari, predmeti va metodlari
2. Shaxs va faoliyat
3. Nutq va muomala
4.Sezgi va idrok
5. Diqqat va xotira
6. Xayol
7. Tafakkur.
8. Iroda va hissiyot
9. Shaxsning individual psixologik xususiyatlari
10. Yosh va pedagogik psixologiyaning predmeti, vazifalari.Yosh davrlari psixologiyasi
11. Yosh davrlarining psixologik xususiyatlari
12. Ta'lim va tarbiya psixologiyasi
13. Bo'lg'usi o'qituvchi shaxsi va pedagogik qobiliyatlar

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

"Umumiy psixologiya" fanini o'rganuvchi talabalar auditoriyada olgan nazariy bilimlarini mustahkamlash va fanga doir masalalarni yechishda ko'nikma hosil qilish uchun mustaqil ta'lim tizimiga asoslanib, kafedra o'qituvchilari rahbarligida, mustaqil ish bajaradilar. Bunda ular qo'shimcha adabiyotlarni o'rganib hamda Internet saytlaridan foydalanib referatlar va ilmiy dokladlar tayyorlaydilar, amaliy mashg'ulot mavzusiga doir uy vazifalarini bajaradilar, ko'rgazmali qurollar va slaydlar tayyorlaydilar.

Talaba mustaqil ishni tayyorlashda fan xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

-seminar mashg'ulotlarga tayyorgarlik;
-darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha fan boblari va mavzularini o'rganish;
-tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruza qismini o'zlashtirish;
-maxsus adabiyotlar bo'yicha fan bo'limlari yoki mavzulari ustida ishlash;
-talabaning o'quv, ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan fan bo'limlari va mavzularini chuqur o'rganish;
-faol va muammoli o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari;

	-masofaviy ta'lim. **"Umumiy psixologiyaga fanidan" Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:** 1.Psixolgiya fanining dolzarb vazifalari, predmeti va metodlari 2. Shaxs va faoliyat 3. Nutq va muomala 4. Sezgi va idrok 5. Diqqat va xotira 6. Xayol 7. Tafakkur. 8. Iroda va hissiyot 9. Shaxsning individual psixologik xususiyatlari 10. Yosh va pedagogik psixologiyaning predmeti, vazifalari.Yosh davrlari psixologiyasi 11. Yosh davrlarining psixologik xususiyatlari 12. Ta'lim va tarbiya psixologiyasi 13. Bo'lg'usi o'qituvchi shaxsi va pedagogik qobiliyatlar ***Izoh:*** Mustaqil ish mavzulari fan bo'limlari bo'yicha ishchi dasturi mashg'ulotlari uchun ajratilgan soatlar hajmiga mos holda foydalanish tavsiya etiladi
3.	**V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: • umumiy psixologiya fanining asosiy kategoriyalari, jamiyat va shaxs kamolotidagi tutgan o'rni va Psixologiya nazariyasi va metodologiyasiga aloqador tizimlar, kategoriyalar, mexanizmlar, qonuniyatlar, asosiy holatlar, Umumiy psixologiya fani bo'limlari bo'yicha (psixikaning evolyusion taraqqiyoti, shaxs psixologiyasi) psixologik bilimlarni tahlil etish va ulardan foydalana olish haqida **tasavvur va bilimga ega bo'lishi;** • psixikaning ob'yektiv va sub'yektiv mezonlarini, psixikani rivojlanish bosqichlarini, inson psixikasining ijtimoiy-tarixiy tabiatini va shaxs psixologiyasining asosiy qonuniyatlarini haqida **ko'nikmalariga ega bo'lishi;** • shaxslarning individual-psixologik xususiyatlarini tahlil qilishni va ichki regulyasiyaning mazmunini amaliyotda qo'llash **malakasiga ega bo'lishi kerak.**
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • innovatsion pedagogik texnologiyalar (Klaster, B-B-B, Nima uchun organayzeri)
5.	**VII. Kreditni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish
6.	**Asosiy adabiyotlar:** 1. Ivanov P.I. Umumiy psixologiya. - "Darslik". – O'zbekiskton faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti. 2015-yil 198-bet. 2. G'oziyev E.G'. Psixologiya. -T., O'zMU «Universitet», 2003 y. 3. Ivanov P.I., Zufarova M.E. Umumiy psixologiya T.: 2008 y. 4. Xaydarov F.I., Xalilova N. "Umumiy psixologiya". T.: 2009 y. 5. G'oziyev E. G`. Umumiy psixologiya.-T; "O'qituvchi", 2010 y. 6. O.S.Qodirov "Umumiy psixologiya" O'quv qo'llanma Samarqand 2022. 250 b.

	7. A.M.Shonazarov. "Kasb psixologiyasi" O'quv qo'llanma Samarqand 2022. b. 8. Hayitov O.E. Boshqaruv psixologiyasi. - "Darslik". – T.: 2020 y. - 146-bet 9. Nishanova Z.T., Alimova G. Bolalar psixologiyasi va uni o'qitish metodikasi. - "O'quv qo'llanma", O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg'armasi nashriyoti. 2006-y. 211 bet. 10. R.A.Mavlonova, O.To'rayeva, K.M.Xoliqberdiyev, Pedagogika. Darslik T:. O'qituvchi 2018 yil. 11. B.X.Xodjayev Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. "Sanostandart" nashriyoti. Toshkent 2017 y. 12. K.Xoshimov, S.Nishonova. Pedagogika tarixi. Darslik –Toshkent 2005 yil 13. K.Xoshimov, S.Ochilov. O'zbek pedagogikasi antologiyasi. O'quv qo'llanma.T:.O'qituvchi 2010-yil **Qo'shimcha adabiyotlar:** 14. Yangi O'zbekiston strategiyasi Sh.M.Mirziyoyev Toshkent "O'zbekiston" nashriyoti 2021. 464 b. 15. Yulchiyeva Z. N. Boshqaruv psixologiyasi. – "O'quv dasturi". – TDTU.: 2021-y. 116-bet. 16. Xalmamatova L.A. Boshqaruv psixologiyasi. - "Darslik". – Toshkent. "Nashriyot: "Tafakkur avlodi" 2021 y. - 132-bet. 17. O.S.Qodirov Sh.N. Xotamov. "Ijtimoiy psixologiya" Darslik Samarqand 2023. 360 b. 18. F.A.Akramova, S.Sh.Ummatova Oilada shahslararo munosabatlarning oila mustaxkamligiga tasiri 2021-y 19., S.Sh.Ummatova Rashk fenomenining oila munosabatlaridagi gender va yosh farqlari masalalari. Monografiya 2023-y. 20. Niyozov G'., AxmedovaM. Pedagogika tarixidan seminar mashg'ulotlari. – T.: NOSHIR, 2011. 21. J.Hasanboyeva., K.Turaqulov X., Pedagogika fanidan izohli lug'at. -T.: Fan va texnologiya. 22. Абдуллаева Ш.А. Педагогика. Бакалаврлар учун дарслик. – Т.: Фан ва технологиялар, 2015. – 288 б. **Axborot manbalari (saytlar):** 23. www.gov.uz 24. www.samdu.uz 25. www.pedagog.uz 26. www.ziyonet.uz 27. www.edu.uz
	Fan dasturi Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti O'quv-uslubiy kengashning 2023 yil ___ avgustdagi 1-son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
	Fan dasturi uchun mas'ullaar Hasanova Kibriyo, Shonazarov Asror Mamaisayevich, Kuchiboyev Shavkat Avazovich
	Taqrizchilar: SamDTU Pedagogika-psixologiya kafedrasi dotsenti, ps.f.f.d. D.U.Mamadiyarova. O'zFPI "Pedagogika kafedrasi profesori N.Shodiyev

Fan dasturi Psixologiya kafedrasining 2023 yil "_____" avgustdagi №1-son yig'ilishida muhokamadadan o'tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Psixologiya kafedra mudiri: **dots. O.S.Qodirov**

Fakultetlararo pedagogika kafedra mudiri: **prof. K.Hasanova**

Fan dasturi fakul'tet o'quv-uslubiy kengashining 2023 yil "___" avgustdagi №__-son yig'ilishida muhokamada o'tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Fakultet uslubiy kengashi raisi: **PhD.S.Sh.Ummatova**

Fan dasturi Psixologiya va ijtimoiy-siyosiy fanlar fakulteti Kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2023 yil "___" avgustdagi № ___-son bayonnoma)

Fakultet dekani: **dots.A.Q.Aymatov**

"TASDIQLAYMAN"
SamDU o'quv ishlar bo'yicha prorektori:
_____ **A.S.Soleyev**

"___"_____2023-yil